

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.410.012.02.2021

**Pani
Agnieszka Piekarska
Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia
Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego
w Jabłoni**

ul. Augusta Zamoyskiego 4,
21-205 Jabłoń

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr P/21/047 — Baza dydaktyczna szkół rolniczych w Polsce

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego w Jabłoni, ul. Augusta Zamoyskiego 4, 21-205 Jabłoń (dalej: <i>Szkoła</i> lub <i>ZSCKR</i>).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Piekarska, Dyrektor Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Augusta Zamoyskiego w Jabłoni od 1 września 2017 r. (dalej: <i>Dyrektor</i>).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej do potrzeb kadry i prawidłowej organizacji procesu kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych. 2. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej infrastruktury do kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 23 lipca 2021 r., z uwzględnieniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Monika Cieniuch, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/82/2021 z 28 maja 2021 r. (akta kontroli tom I str. 1-3)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Szkoła prawidłowo zorganizowała kształcenie w zawodach rolniczych oraz zapewniła odpowiednią do potrzeb kadrę dydaktyczną. Dopuszczone przez Dyrektora do użytku szkolnego programy nauczania dla zawodów były opracowane przez zespół nauczycieli prowadzących kształcenie zawodowe i pozytywnie zaopiniowane przez Radę Pedagogiczną. Obowiązujące w ZSCKR szkolne plany nauczania odpowiadały wymogom rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół³ oraz zostały w nich ujęte wszystkie przedmioty kształcenia, przewidziane w programach nauczania dla poszczególnych zawodów. Właściwie zorganizowano i zrealizowano zajęcia praktyczne, również w warunkach pandemii COVID-19. Kwalifikacje nauczycieli realizujących nauczanie przedmiotów zawodowych były zgodne z obowiązującymi wymaganiami. Nauczyciele podnosili swoją wiedzę, korzystając z różnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego, zgodnych z potrzebami Szkoły.

Zapewniono odpowiednią infrastrukturę do kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych, bezpieczne i higieniczne warunki pobytu uczniów oraz niezbędne do kształcenia zawodowego pracownie i warsztaty szkolne. Baza dydaktyczna była dostępna dla uczniów, a środki transportu, maszyny, urządzenia i narzędzia, a także

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200 ze zm., dalej: *ustawa o NIK*.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 639 ze zm., dalej: *rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania*.

wyposażenie pracowni były sprawne technicznie. W ZSCKR właściwie zidentyfikowano potrzeby w zakresie wyposażenia i sprzętu.

Stwierdzona nieprawidłowość dotyczyła niewystarczającego wyposażenia pracowni przedmiotowych do realizacji niezbędnego kształcenia w zawodach technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki oraz technik agrobiznesu, wymaganego w załączniku nr 24 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 maja 2019 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz dodatkowych umiejętności zawodowych w zakresie wybranych zawodów szkolnictwa branżowego⁴.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej do potrzeb kadry i prawidłowej organizacji procesu kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych

Opis stanu faktycznego

1.1. W latach 2018-2021 w ZSCKR prowadzono kształcenie w zawodach rolniczych: technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik agrobiznesu, rolnik, a także w innych zawodach: technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, technik żywienia i usług gastronomicznych. W skład ZSCKR wchodziły⁶: technikum oraz branżowa szkoła I i II stopnia. Szkoła prowadziła także kwalifikacyjne kursy zawodowe w ramach centrum kształcenia ustawicznego. Organem prowadzącym ZSCKR, jak również organem sprawującym nadzór pedagogiczny, był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi⁷.

W technikum kształciło się:

- w zawodzie technik rolnik – 49 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 59 w roku szkolnym 2019/2020 i 52 w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik agrobiznesu – 26 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 19 w roku szkolnym 2019/2020 i 19 w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – 65 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 109 w roku szkolnym 2019/2020 i 106 w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej – 19 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 34 w roku szkolnym 2019/2020 i 46 w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych – 66 uczniów w roku szkolnym 2018/2019, 90 w roku szkolnym 2019/2020 i 97 w roku szkolnym 2020/2021.

W branżowej szkole I stopnia kształciło się w zawodzie rolnik 23 uczniów w roku szkolnym 2018/2019 oraz po 44 uczniów w 2019/2020 i 2020/2021.

Liczba absolwentów w poszczególnych latach objętych kontrolą wyniosła:

- w zawodzie technik rolnik – dziewięć osób w roku szkolnym 2018/2019, 14 w roku szkolnym 2019/2020 i 16 w roku szkolnym 2020/2021;

⁴ Dz. U. poz. 991 ze zm., dalej: *rozporządzenie w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach*.

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Zgodnie z § 1 ust. 2 statutu Szkoły wprowadzonego uchwałą nr 459/X/2020 Rady Pedagogicznej ZSCKR z dnia 30 października 2020 r. w sprawie uchwalenia Statutu ZSCKR.

⁷ Dalej: *MRiRW*.

- w zawodzie technik agrobiznesu – sześć osób w roku szkolnym 2018/2019, 11 w roku szkolnym 2019/2020 i dziewięć w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – dziewięć osób w roku szkolnym 2018/2019, 20 w roku szkolnym 2019/2020 i 15 w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej – 10 osób w roku szkolnym 2018/2019 i dziewięć w roku szkolnym 2019/2020;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych – 19 osób w roku szkolnym 2018/2019, siedem w roku szkolnym 2019/2020 i 13 w roku szkolnym 2020/2021;
- w zawodzie rolnik – 11 osób w roku szkolnym 2019/2020 i dziesięć w roku szkolnym 2020/2021.

(akta kontroli tom I str. 85-124, 172, 250)

W Zespole Szkół liczba nauczycieli kształcenia zawodowego w poszczególnych latach (według stanu na 30 września każdego roku) kształtowała się następująco:

- w roku szkolnym 2018/2019 – 22 nauczycieli (tj. 47,8% wszystkich nauczycieli zatrudnionych w Szkole) w wymiarze 17,32 etatu, w tym 19 dyplomowanych (14,94 etatu), jeden mianowany (1 etat), jeden kontraktowy (0,38 etatu) i jeden stażysta (1 etat);
- w roku szkolnym 2019/2020 – 19 nauczycieli (tj. 38,0% wszystkich nauczycieli zatrudnionych w Szkole) w wymiarze 16,20 etatu, w tym 15 dyplomowanych (13,72 etatu), dwóch mianowanych (1,30 etatu), jeden kontraktowy (0,18 etatu) i jeden stażysta (1 etat);
- w roku szkolnym 2020/2021 – 24 nauczycieli (tj. 46,2% wszystkich nauczycieli zatrudnionych w Szkole) w wymiarze 19,72 etatu, w tym 17 dyplomowanych (14,25 etatu), trzech mianowanych (2,28 etatu), dwóch kontraktowych (1,19 etatu) i dwóch bez stopnia awansu (2 etaty).

(akta kontroli tom I str. 8-22, 31-34)

Analiza dokumentacji m.in. arkuszy organizacyjnych Szkoły wraz z aneksami oraz teczek osobowych wybranych losowo trzech nauczycieli kształcenia zawodowego, wykazała, że:

- nauczyciel prowadzący zajęcia w zawodach technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, rolnik z przedmiotów: *maszyny rolnicze, nauka pracy maszynami rolniczymi, technika w rolnictwie, eksploatacja maszyn rolniczych - zajęcia praktyczne, eksploatacja pojazdów rolniczych - zajęcia praktyczne, prowadzenie produkcji rolniczej - zajęcia praktyczne*, posiadał dyplom ukończenia studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku zarządzanie i inżynieria produkcji w obszarze nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych, nauk technicznych oraz przygotowanie pedagogiczne;
- nauczyciel prowadzący zajęcia w zawodach technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, rolnik z przedmiotów: *maszyny rolnicze, nauka pracy maszynami rolniczymi, przepisy ruchu drogowego kategorii B i T, technika w rolnictwie, eksploatacja maszyn rolniczych - zajęcia praktyczne, eksploatacja pojazdów rolniczych - zajęcia praktyczne, obróbka materiałów - zajęcia praktyczne, prowadzenie produkcji rolniczej - zajęcia praktyczne*, posiadał dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku technika rolnicza i leśna w zakresie techniki rolniczej, przygotowanie pedagogiczne oraz posiadał uprawnienia do szkolenia kandydatów na kierowców w zakresie prawa jazdy kategorii A, B, T, AM, A1, A2, kandydatów na motorniczych;

- nauczyciel prowadzący zajęcia w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki z przedmiotów: *informatyka, podstawy elektrotechniki i elektroniki, podstawy konstrukcji maszyn, rysunek techniczny, użytkowanie i obsługa systemów mechatronicznych w rolnictwie, eksploatacja systemów agrotechnicznych - zajęcia praktyczne, obróbka materiałów - zajęcia praktyczne*, posiadał dyplom ukończenia studiów magisterskich na kierunku edukacja techniczno - informatyczna w zakresie elektroniki z eksploatacją sieci komputerowych, przygotowanie pedagogiczne oraz ukończone studia podyplomowe na kierunkach: nauczanie przedmiotów z zakresu techniki mechanizacji rolnictwa i agrotechniki w szkole, agrotechnika, odnawialne źródła energii.

Stwierdzono, że w roku szkolnym 2019/2020 wszyscy zatrudnieni w Szkole nauczyciele posiadali kwalifikacje wymagane do nauczania w danym przedmiocie.

(akta kontroli tom I str. 85-104, 125-139, 140-146, 165-171)

1.2. W latach objętych kontrolą liczba nowo zatrudnionych nauczycieli kształcenia zawodowego wyniosła sześć osób, w tym dwie w roku szkolnym 2018/2019 (po jednym do kształcenia w zawodach technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki oraz technik żywienia i usług gastronomicznych) i cztery w roku szkolnym 2020/2021 (do kształcenia w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki).

Trzy osoby nie posiadały wymaganych kwalifikacji w ramach kształcenia w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki (dwie nie posiadały przygotowania pedagogicznego, jedna kwalifikacji zawodowych). Każdorazowo Dyrektor ZSCKR zwracała się do MRiRW z wnioskiem o wyrażenie zgody na zatrudnienie nauczyciela bez wymaganych kwalifikacji, pod warunkiem ich uzupełnienia. MRiRW wyraził zgodę na zatrudnienie ww. osób. Każda z nich uzupełniła wymagane kwalifikacje.

W 2020 r. jeden nauczyciel zrezygnował z pracy w ZSCKR. Dyrektor wyjaśniła, że powodem rezygnacji była konieczność dojazdów z miejsca zamieszkania do Szkoły (ponad 60 km w jedną stronę). Nauczyciel rozpoczął pracę w szkole rolniczej w miejscu zamieszkania.

Średnia wieku nauczycieli⁸ uczących w zawodach w latach szkolnych 2018/2019 – 2020/2021 wynosiła odpowiednio: 46, 45 i 48 lat. W roku szkolnym 2020/2021 dwóch nauczycieli kształcenia zawodowego osiągnęło wiek emerytalny, a trzech osiągnie wiek emerytalny w przeciągu czterech lat.

W latach objętych kontrolą Dyrektor nie stwierdziła braków kadrowych w Szkole. Wyjaśniła, że braki kadrowe diagnozowano na podstawie analizy arkusza organizacyjnego oraz naboru uczniów do klas pierwszych na poszczególne, prowadzone przez Szkołę kierunki kształcenia. W trakcie kontroli NIK Szkoła poszukiwała nauczyciela do kształcenia w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej.

(akta kontroli tom I str. 35-63, 315-320)

1.3. W okresie objętym kontrolą wszyscy nauczyciele, kształcący w zawodach, podnosili swoją wiedzę ogólną i zawodową poprzez uczestniczenie w różnych formach doskonalenia zawodowego, tj. 21 nauczycieli⁹ w roku szkolnym 2018/2019, 19 w roku szkolnym 2019/2020 oraz 24 w roku szkolnym 2020/2021.

⁸ Na dzień 30 września każdego roku.

⁹ Jeden nauczyciel był nieobecny w pracy od 21 grudnia 2017 r. do 31 maja 2019 r. z przyczyn usprawiedliwionych.

Ukończone formy kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli, uczących przedmiotów zawodowych, to m.in.:

- studia podyplomowe na kierunku nauczanie przedmiotów z zakresu techniki mechanizacji rolnictwa i agrotechniki w szkole, oraz na kierunku przygotowanie pedagogiczne;
- kursy: barmański, baristyczny, carvingu oraz metodyka kształcenia zawodowego;
- warsztaty dotyczące doskonalenia instruktorów i wykładowców nauki jazdy oraz na temat *Rolnictwo precyzyjne. Systemy sterowania*;
- szkolenia z zakresu: agrotechniki i rolnictwa precyzyjnego – diagnozowanie systemów sterowania, nowe kierunki w maszynach i urządzeniach stosowanych w mechanizacji produkcji zwierzęcej, nowoczesne metody rozrodu zwierząt gospodarskich i towarzyszących, wykorzystanie programów komputerowych w przedmiotach ekonomicznych, wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania na rozwój gospodarstw rolnych i działalności pozarolniczej, rachunkowość rolna, rozwijanie kompetencji kluczowych w kształceniu zawodowym i ogólnym, rolnictwo ekologiczne – podstawowe zasady produkcji, aktualne zagadnienia związane z chowem i hodowlą bydła mlecznego;
- konferencje na temat: *Zachowanie tradycji rolniczych na polskiej wsi, Zasady bioasekuracji i danych epidemiologicznych w odniesieniu do ASF i grypy ptaków, Chroniąc rośliny – chronisz życie, Wpływ rolnictwa na jakość środowiska przyrodniczego*;
- seminarium z zakresu nauczania hybrydowego na lekcjach języka angielskiego.

Zrealizowane przez nauczycieli kierunki kształcenia i doskonalenia były zgodne z potrzebami i kierunkami działania Szkoły.

W Szkole opracowano harmonogram uczestniczenia nauczycieli w szkoleniach branżowych realizowanych w trzyletnim cyklu, w łącznym wymiarze 40 godzin, stosownie do § 8 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe¹⁰. Harmonogram uwzględniał wszystkich nauczycieli kształcenia zawodowego.

(akta kontroli tom I str. 147-164, 174-175; tom II str. 135-149)

1.4. Na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli w latach 2018-2021 zaplanowano¹¹ 99,2 tys. zł, wydatkowano ogółem 72,2 tys. zł, z tego:

- w 2018 r. zaplanowano 19,0 tys. zł, wydatkowano 18,8 tys. zł, co stanowiło 98,9% planu;
- w 2019 r. zaplanowano i wydatkowano 19,3 tys. zł;
- w 2020 r. zaplanowano i wydatkowano 28,5 tys. zł;
- w 2021 r. zaplanowano 32,5 tys. zł, wydatkowano 5,7 tys. zł, co stanowiło 17,5% planu (według stanu na dzień 30 czerwca 2021 r.).

(akta kontroli tom I str. 295-311)

1.5. W latach objętych kontrolą kształcenie zawodowe odbywało się na podstawie szkolnych programów nauczania dla poszczególnych zawodów. Badaniem kontrolnym objęto 11 programów nauczania zawodu, przyjętych do stosowania dla klas pierwszych w latach szkolnych 2018/2019 - 2020/2021, tj.:

¹⁰ Dz. U. poz. 1653, dalej: *rozporządzenie w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli*.

¹¹ W planach finansowych środki na kształcenie i doskonalenie zawodowe nauczycieli zostały zaplanowane w rozdziałach 80146 i 85446 klasyfikacji budżetowej.

- w zawodzie technik rolnik – dla oddziału technikum 4-letniego na lata 2019/2020-2022/2023, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia FT/1/2019 oraz dla oddziału technikum 5-letniego na lata 2020/2021-2024/2025, dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej, nr dopuszczenia TR/2020;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – dla oddziału technikum 4-letniego na lata 2018/2019-2021/2022, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia RT/9/2018 oraz dla oddziału technikum 5-letniego na lata 2019/2020-2023/2024, dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej, nr dopuszczenia TMR/2019;
- w zawodzie technik agrobiznesu – dla oddziału technikum 5-letniego na lata 2020/2021-2024/2025, dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej, nr dopuszczenia TA/2020;
- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej – dla oddziału technikum 4-letniego na lata 2019/2020-2022/2023, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia RT/8/2019 oraz dla oddziału technikum 5-letniego na lata 2019/2020-2023/2024, dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej, nr dopuszczenia TU/2019;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych – dla oddziału technikum 4-letniego na lata 2018/2019-2021/2022, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia PT/3/2018 oraz dla oddziału technikum 4-letniego na lata 2019/2020-2022/2023, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia PT/3/2019;
- w zawodzie rolnik – dla oddziału szkoły branżowej I stopnia na lata 2018/2019-2020/2021, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia CBB/4/2018 oraz dla oddziału szkoły branżowej I stopnia na lata 2019/2020-2021/2022, dla absolwentów gimnazjum, nr dopuszczenia CBB/4/2019.

Stosownie do art. 22a ust. 3-7 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty¹², programy zostały opracowane przez zespoły nauczycieli prowadzących kształcenie zawodowe i dopuszczone do użytku przez Dyrektora Szkoły po zasięgnięciu opinii Rady Pedagogicznej.

(akta kontroli tom II str. 1-120, 150-223)

1.6. Wymiar godzin w cyklu nauczania, zaplanowany na realizację przedmiotów kształcenia zawodowego w szkolnych planach i programach nauczania dla zawodów rolniczych, był zgodny z łączną liczbą godzin zajęć określoną w załączniku nr 5 do rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania oraz uwzględniał minimalny wymiar godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, określony w załączniku nr 24 do rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach. Wynosił:

- w zawodzie technik rolnik łącznie 1680 godzin, w tym 990 godzin dla kwalifikacji ROL.04 *Prowadzenie produkcji rolniczej* i 690 godzin dla kwalifikacji ROL.10 *Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej*;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki łącznie 1680 godzin, w tym 550 godzin dla kwalifikacji ROL.02 *Eksploatacja pojazdów, maszyn, urządzeń i narzędzi stosowanych w rolnictwie*, 260 godzin dla kwalifikacji ROL.08 *Eksploatacja systemów mechatronicznych w rolnictwie* i 540 godzin na realizację efektów wspólnych dla wszystkich zawodów i wspólnych dla zawodów w ramach obszaru kształcenia;
- w zawodzie technik agrobiznesu łącznie 1680 godzin, w tym 960 godzin dla kwalifikacji ROL.04 *Prowadzenie produkcji rolniczej* i 720 godzin

¹² Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm., dalej: *ustawa o systemie oświaty*.

dla kwalifikacji ROL.05 *Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie*;

Wymiar godzin w cyklu nauczania, zaplanowany na realizację przedmiotów kształcenia zawodowego w szkolnych planach i programach nauczania dla pozostałych zawodów, był zgodny z łączną liczbą godzin zajęć określoną w załączniku nr 5 do rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania oraz uwzględniał minimalny wymiar godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodach, określony w załącznikach nr 7 i 12 do rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach. Wynosił:

- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej łącznie 1680 godzin, w tym 960 godzin ELE.10 *Montaż urządzeń i systemów energetyki odnawialnej* i 720 godzin ELE.11 *Eksploracja urządzeń i systemów energetyki odnawialnej*;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych łącznie 1680 godzin, w tym 1020 godzin dla kwalifikacji HGT.02 *Sporządzanie potraw i napojów* i 660 godzin dla kwalifikacji HGT.12 *Organizacja żywienia i usług gastronomicznych*.

Stosownie do załącznika nr 5 rozporządzenia w sprawie ramowych planów nauczania wymiar godzin przeznaczonych na zajęcia praktyczne, określony w planach nauczania i szkolnych programach nauczania, nie był niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe i dla poszczególnych zawodów wynosił:

- w zawodzie technik rolnik 870 godzin, co stanowiło 51,8% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki 840 godzin, co stanowiło 50% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- w zawodzie technik agrobiznesu 900 godzin, co stanowiło 53,6% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej 930 godzin, co stanowiło 55,3% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych 840 godzin, co stanowiło 50% godzin zaplanowanych na kształcenie zawodowe w cyklu nauczania.

Na podstawie analizy realizacji przedmiotów zawodowych czterech oddziałów¹³ ZSCKR w roku szkolnym 2019/2020 stwierdzono, że niższa niż planowana realizacja liczby godzin zajęć wystąpiła w zawodach:

- w zawodzie technik rolnik w jednym przedmiocie *technika w rolnictwie* zrealizowano 29 godzin z 30 zaplanowanych;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki w dwóch przedmiotach: *podstawy konstrukcji maszyn* zrealizowano 89 godzin z 90 zaplanowanych oraz *podstawy elektrotechniki i elektroniki* zrealizowano 29 godzin z 30 zaplanowanych;
- w zawodzie technik agrobiznesu w dwóch przedmiotach, tj. *działalność gospodarcza w agrobiznesie* zrealizowano 52 godziny z 60 zaplanowanych oraz *technika w rolnictwie* zrealizowano 28 godzin z 30 zaplanowanych;

¹³ Oddział klasowy 1FTR kształcący w zawodach technik rolnik/technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, oddział klasowy nr 2BT kształcący w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, oddział klasowy nr 2PT kształcący w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych, oddział klasowy nr 3MPT kształcący w zawodach technik agrobiznesu/technik żywienia i usług gastronomicznych.

- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej w jednym przedmiocie *podstawy energetyki* zrealizowano 119 godzin z 120 zaplanowanych;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych w trzech przedmiotach, tj. *działalność gospodarcza w gastronomii* zrealizowano 26 godzin z 30 zaplanowanych, *organizacja produkcji gastronomicznej* oraz *usługi gastronomiczne* zrealizowano 27 godzin z 30 zaplanowanych.

W badanych oddziałach klasowych podstawa programowa została zrealizowana.

Dyrektor wyjaśniła, że niezrealizowana liczba godzin z tych przedmiotów wynikała m.in. z powodu zawieszenia, decyzją Ministra Edukacji Narodowej, zajęć dydaktyczno-wychowawczych ze względu na Covid-19, nieobecności nauczycieli w pracy, jak również przypadających dodatkowych dni wolnych od zajęć dydaktycznych.

(akta kontroli tom I str. 85-104; tom II str. 150-260; tom III str. 107-111)

1.7. W § 20 ust. 2 i 3 statutu Szkoły określono, że liczbę uczniów w oddziale określa organ prowadzący, natomiast podział na grupy jest obowiązkowy według przepisów ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

W roku szkolnym 2019/2020 w technikum było 15 oddziałów, w tym sześć oddziałów pierwszych¹⁴, trzy oddziały drugie¹⁵, trzy oddziały trzecie¹⁶ i trzy oddziały czwarte¹⁷. Liczebność uczniów w oddziałach technikum wyniosła:

- w zawodzie technik rolnik – 19 osób w dwóch klasach pierwszych, 10 w klasie drugiej, 16 w klasie trzeciej i 14 w klasie czwartej; liczebność uczniów na zajęciach wyniosła od 16 do 24 osób, a w podziale na grupy od siedmiu do 10 osób;
- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – 53 osoby w dwóch klasach pierwszych, 21 w klasie drugiej, 15 w klasie trzeciej i 20 w klasie czwartej; liczebność uczniów na zajęciach wyniosła od 15 do 24 osób, a w podziale na grupy od siedmiu do 15 osób;
- w zawodzie technik agrobiznesu – dziewięć osób w klasie trzeciej i 10 w klasie czwartej; liczebność uczniów na zajęciach wyniosła od 20 do 22 osób, a w podziale na grupy od pięciu do dziewięciu osób;
- w zawodzie technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej – 25 osób w dwóch klasach pierwszych i dziewięć w klasie czwartej; liczebność uczniów na zajęciach wyniosła od 20 do 24 osób, a w podziale na grupy od dziewięciu do 16 osób;
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych – 42 osoby w dwóch klasach pierwszych, 17 w klasie drugiej, 13 w klasie trzeciej i siedem w klasie czwartej; liczebność uczniów na zajęciach wyniosła od 17 do 24 osób, a w podziale na grupy od siedmiu do 14 osób.

¹⁴ Dwa oddziały (20- i 24-osobowy) kształcące w zawodach technik rolnik/technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, dwa oddziały (21-osobowe) kształcące w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych, dwa oddziały (24- i 29-osobowy) kształcące w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki.

¹⁵ Oddział (20-osobowy) kształcący w zawodach technik rolnik/technik żywienia i usług gastronomicznych, oddział (17-osobowy) kształcący w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych, oddział (21-osobowy) kształcący w zawodzie mechanizacji rolnictwa i agrotechniki.

¹⁶ Oddział (16-osobowy) kształcący w zawodzie technik rolnik, oddział (22-osobowy) kształcący w zawodach technik agrobiznesu/technik żywienia i usług gastronomicznych, oddział (15-osobowy) kształcący w zawodzie mechanizacji rolnictwa i agrotechniki.

¹⁷ Oddział (21-osobowy) kształcący w zawodach technik rolnik/technik żywienia i usług gastronomicznych, oddział (20-osobowy) kształcący w zawodzie mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, oddział (19-osobowy) kształcący w zawodach technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej/technik agrobiznesu.

Stosownie do § 7 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół podziału na grupy dokonywano na zajęciach praktycznych, a dla siedmiu oddziałów również na zajęciach teoretycznych¹⁸.

W roku szkolnym 2019/2020 liczebność uczniów w czterech oddziałach¹⁹ szkoły branżowej I stopnia w zawodzie rolnik wyniosła: 22 osoby w dwóch klasach pierwszych, 11 w klasie drugiej i 11 w klasie trzeciej. Liczebność uczniów na zajęciach wynosiła po 11 osób.

Dyrektor wyjaśniła, że liczba klas pierwszych ustalana była w porozumieniu z MRiRW. Podczas podziału na grupy na zajęciach kształcenia zawodowego Dyrektor brała pod uwagę m.in. możliwość realizacji programu nauczania danego zawodu, specyfikę nauczanego zawodu, przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy, normy ergonomii i dostępności, warunki lokalowe i techniczne w miejscu odbywania praktycznej nauki zawodu, a także szczególne potrzeby uczniów.

(akta kontroli tom I str. 8-11, 23-30, 85-104, 172-173, 315-320; tom II str. 261-280)

1.8. Praktyczna nauka zawodu w ZSCKR odbywała się m.in. w warsztatach i pracowniach szkolnych, a także u pracodawców i w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Stosownie do § 7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie praktycznej nauki zawodu²⁰ Dyrektor zawierała umowę z podmiotem przyjmującym ucznia na praktyczną naukę zawodu.

Analiza zajęć praktycznych w roku szkolnym 2019/2020 wykazała, że niższa niż planowana realizacja liczby godzin zajęć wystąpiła w zawodach:

- technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej — zajęcia praktyczne, dotyczące montażu systemów energetyki odnawialnej, zrealizowano 100 godzin z 120 zaplanowanych²¹;
- technik agrobiznesu — zajęcia praktyczne, dotyczące organizacji przedsiębiorstwa agrobiznesowego, zrealizowano 192 godzin z 210 zaplanowanych²²;
- technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki — zajęcia praktyczne dla grupy pierwszej, dotyczące obróbki materiałów, zrealizowano 118 godzin z 150 zaplanowanych²³.

We wszystkich oddziałach podstawa programowa została zrealizowana.

Na podstawie analizy 10 umów ustalono, że zgodnie z § 7 ust. 3 ww. rozporządzenia załącznikiem do umowy był program nauczania danego zawodu. Zajęcia praktyczne organizowano w następujących podmiotach:

- w zawodzie technik rolnik²⁴: gospodarstwa rolne (16 uczniów);
- w zawodzie technik agrobiznesu²⁵: gospodarstwa rolne (dwóch uczniów), zakład przetwórstwa rolno-spożywczego (jeden), przedsiębiorstwo produkcyjno-usługowe z branży rolno-spożywczej (jeden), inne podmioty (m.in. handel

¹⁸ Dwa oddziały kształcące w zawodach technik rolnik/technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej, dwa oddziały kształcące w zawodach technik rolnik/technik żywienia i usług gastronomicznych, jeden oddział kształcący w zawodach technik agrobiznesu/technik żywienia i usług gastronomicznych, jeden oddział kształcący w zawodach technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej/technik agrobiznesu oraz jeden oddział kształcący w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki (na przedmiotach: informatyka, język angielski, wychowanie fizyczne).

¹⁹ Dwie klasy pierwsze (po 11 osób), jedna klasa druga i jedna klasa trzecia.

²⁰ Dz. U. poz. 391, dalej: *rozporządzenie w sprawie praktycznej nauki zawodu*.

²¹ Oddział klasowy nr 4RTM.

²² Oddział klasowy nr 4RTM.

²³ Oddział klasowy nr 1BT.

²⁴ Oddział klasowy nr 3FT.

²⁵ W oddziale klasowym nr 3MPT.

materialami budowlanymi i artykułami do produkcji rolnej, wynajem maszyn, pięciu uczniów);

- w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki²⁶: gospodarstwa rolne (siedmiu uczniów), inne podmioty (m.in. zakład motoryzacyjny, zakład wulkanizacyjny, ośmiu uczniów);
- w zawodzie technik żywienia i usług gastronomicznych²⁷: restauracje wolnostojące i przyhotelowe (pięciu uczniów), zakłady żywienia zbiorowego świadczące szeroki zakres usług (trzech), podmioty świadczące usługi gastronomiczne z obsługą kelnerską (jeden), inne podmioty (m.in. firma handlowa, czterech uczniów).

Praktyki zawodowe były realizowane przez dwa tygodnie w wymiarze 80 godzin dla zawodów technik rolnik, technik agrobiznesu, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki oraz przez cztery tygodnie w wymiarze 160 godzin dla zawodu technik żywienia i usług gastronomicznych.

Wydatki Szkoły, poniesione z tytułu realizacji umów, dotyczyły kosztów przejazdów uczniów, odbywających praktyki zawodowe w miejscowościach poza ich miejscem zamieszkania i poza siedzibą Szkoły, mającym możliwość codziennego powrotu do miejsca zamieszkania lub siedziby Szkoły. W latach objętych badaniem wyniosły łącznie 4,9 tys. zł, z tego 4,0 tys. zł w 2018 r. i 0,9 tys. zł w 2020 r.

(akta kontroli tom I str. 263-265, 315-320; tom II str. 281-344)

1.9. Dyrektor ZSCKR od marca 2020 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych w Szkole wydała następujące wytyczne (procedury) dotyczące organizacji procesu kształcenia w warunkach epidemii Covid-19:

- Funkcjonowanie ZSCKR w czasie epidemii;
- Procedura postępowania na wypadek podejrzenia zakażenia wirusem COVID-19 na terenie ZSCKR;
- Regulamin korzystania z szatni szkolnej podczas epidemii COVID-19 w ZSCKR;
- Procedura BHP w trakcie pandemii koronawirusa COVID-19 dla nauczycieli i pracowników obowiązująca w ZSCKR w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19;
- Regulamin funkcjonowania internatu ZSCKR w Jabłoni w czasie trwania epidemii;
- Procedura zapewnienia bezpieczeństwa podczas konsultacji obowiązująca w ZSCKR w okresie pandemii COVID-19;
- Procedura organizacji pracy w ZSCKR od 9 listopada 2020 r.;
- Procedura organizacji pracy w ZSCKR od 24 października 2020 r.;
- Procedury organizacji nauki zdalnej w ZSCKR;
- Regulamin pracy zdalnej.

Dyrektor wyjaśniła, że nauka prowadzona na odległość była realizowana z wykorzystaniem materiałów udostępnionych przez nauczyciela, w szczególności rekomendowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Ze względu na zdalny charakter nauczania ocenianie dostosowano do możliwości uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem dostępu do Internetu, jak również wyposażenia uczniów w sprzęt komputerowy. Dla uczniów, którzy nie posiadali warunków do nauczania przez Internet, nauczyciel przygotowywał komplet materiałów drukowanych lub z wykorzystaniem ćwiczeń w wersji papierowej, które uczeń

²⁶ W oddziale klasowym nr 3BT.

²⁷ W oddziale nr 3MT.

lub jego rodzice mogli odebrać ze Szkoły. Od 19 października 2020 r. rozpoczęto nauczanie zdalne wykorzystując do tego platformę MS Teams, a od 24 października 2020 r. rozpoczęto pracę wyłącznie w formie zdalnej. Kształcenie na odległość prowadzone było przez nauczycieli on-line (w czasie rzeczywistym). Dyrektor wyjaśniła również, że starała się wziąć pod uwagę także sytuację rodzinną uczniów, posiadanie w domu komputera, czy konieczność korzystania z jednego komputera wspólnie z rodzeństwem lub rodzicami pracującymi zdalnie. Zajęcia z zakresu kształcenia zawodowego prowadzone były w zakresie teoretycznych przedmiotów zawodowych oraz zajęć praktycznych – z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub innego sposobu kształcenia. Uczniowie i nauczyciele mogli ubiegać się o wypożyczenie sprzętu szkolnego, niezbędnego do prowadzenia lub uczestnictwa w lekcjach on-line. Od listopada 2020 r. rozpoczęło się stopniowe „odmrażanie” kształcenia praktycznego w szkołach, ministerstwo wprowadziło możliwość przywrócenia części zajęć praktycznych. Warunkiem było przeprowadzenie zajęć w mniejszych grupach z zachowaniem dystansu społecznego, w wybranych dniach tygodnia, w wymiarze nieprzekraczającym 10 godzin w tygodniu. Zajęcia praktyczne na prośbę uczniów i rodziców przeniesiono do Szkoły z uwzględnieniem przepisów dotyczących ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii, a także wytycznych Ministerstwa Zdrowia, Głównego Inspektoratu Sanitarnego oraz Ministra Edukacji Narodowej.

(akta kontroli tom I str. 315-320; tom II str. 345-393)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działalność Szkoły w zbadanym zakresie. W ZSCKR zapewniono odpowiednio wykształconą kadrę nauczycielską oraz warunki do właściwej realizacji praktycznej nauki zawodu. Wymiar godzin w cyklu nauczania, zaplanowany na realizację przedmiotów kształcenia zawodowego, był zgodny z obowiązującym wymiarem godzin. Niższa niż planowana realizacja liczby godzin zajęć teoretycznych i praktycznych wynikała z ograniczeń związanych z pandemią COVID-19.

OBSZAR

2. Zapewnienie przez szkoły odpowiedniej infrastruktury do kształcenia i przygotowania w zawodach rolniczych

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach objętych kontrolą, zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach²⁸, przeprowadzono trzy kontrole²⁹ zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów należących do Szkoły. Z każdej przeprowadzonej kontroli sporządzono protokół³⁰, którego kopię przekazywano organowi prowadzącemu. Każdorazowo po dokonanej kontroli zespół kontrolujący stwierdzał, że Dyrektor zapewniała bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w Szkole, a także bezpieczne i higieniczne warunki uczestnictwa w zajęciach organizowanych przez Szkołę.

Po przeprowadzonych kontrolach określano zakres prac o charakterze remontowo-konserwacyjnym³¹, które należy wykonać, aby poprawić bezpieczeństwo i higienę korzystania z obiektów należących do Szkoły, w tym równocześnie bezpieczeństwo

²⁸ Dz. U. z 2020 r. poz. 1604, dalej: *rozporządzenie w sprawie BHP w szkołach*.

²⁹ Po jednej kontroli w 2018 r., 2019 r. i 2020 r.

³⁰ Protokoły kontroli z dnia: 3 września 2018 r., 30 sierpnia 2019 r. i 31 sierpnia 2020 r.

³¹ M.in. wymiana opraw lamp oświetleniowych, remont instalacji elektrycznych w głównym budynku Szkoły, remont elewacji i opaski wokół budynku stołówki, remont zabytkowego ogrodzenia przy ogrodzie szkolnym.

i higienę nauki. Większość prac realizowano na bieżąco, stosownie do posiadanych środków na te cele.

(akta kontroli tom III str. 1-12, 96-104)

W wyniku przeprowadzonych w dniu 12 lipca 2021 r. oględzin terenu i pomieszczeń szkolnych stwierdzono, że:

- teren Szkoły ogrodzono oraz zapewniono oświetlenie, równą nawierzchnię dróg, przejść i chodników, zgodnie z § 7 ust. 1 i 2 rozporządzenia w sprawie BHP w szkołach;
- otwory kanalizacyjne, studzienki na terenie Szkoły zakryto odpowiednimi pokrywami (§ 7 ust. 3 ww. rozporządzenia);
- schody wyposażono w balustrady z poręczami (po obu stronach biegu schodowego), które zabezpieczono przed ewentualnym zsuwaniem się po nich, stopnie schodów nie były śliskie, a otwarta przestrzeń pomiędzy biegami schodów była skutecznie zabezpieczona (§ 16 ust. 1 i 2 ww. rozporządzenia);
- plan ewakuacji Szkoły umieszczono w widocznym miejscu na korytarzu każdej kondygnacji budynku; drogi ewakuacyjne oznaczono w sposób wyraźny i trwały (§ 5 ww. rozporządzenia);
- furtki w ogrodzeniu otwierały się do wewnątrz działki, na której usytuowano budynek Szkoły (§ 42 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie³²);
- w pomieszczeniach sanitarnohigienicznych znajdowały się bieżąca ciepła i zimna woda oraz środki higieniczne (§ 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie BHP w szkołach); pomieszczenia te były czyste, a urządzenia w nich sprawne (§ 8 ust. 2 ww. rozporządzenia); drzwi otwierały się na zewnątrz tych pomieszczeń (§ 79 ust. 1 rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie); urządzenia sanitarne były dostosowane do liczby i potrzeb uczniów;
- w pracowniach przy maszynach i innych urządzeniach technicznych lub w ich pobliżu wywieszono w widocznym miejscu instrukcje bezpiecznej obsługi oraz regulamin określający zasady bezpieczeństwa i higieny pracy (§ 25 i § 26 rozporządzenia w sprawie BHP w szkołach);
- miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których wzbroniony był dostęp osobom nieuprawnionym, odpowiednio oznakowano i zabezpieczono przed swobodnym dostępem do nich.

(akta kontroli tom III str. 13-38)

Głównymi składnikami bazy dydaktycznej ZSCKR, wykorzystywanej do kształcenia praktycznego, według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., były:

- grunty, m.in. grunty orne, łąki i pastwiska, warzywa gruntowe, sady;
- obiekty budowlane, m.in. główny budynek Szkoły, szklarnia, warsztaty szkolne, warsztaty gastronomiczne (w budynku stołówki);
- środki transportu, m.in. ciągniki, przyczepy, samochód do nauki jazdy;
- maszyny, urządzenia i narzędzia, m.in. opryskiwacz, sadzarka 2-rzędowa do rozsady, ogławiacz do buraków, kopaczka do buraków, rozsiewacz nawozów, rozrzutnik obornika, wóz asenizacyjny, traktor do koszenia trawy, prasa zwijająca, kombajn zbożowy;

³² Dz. U. z 2019 r. poz. 1065 ze zm., dalej: *rozporządzenie w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie*.

- inne składniki szkolnej bazy dydaktycznej, m.in. wyposażenie pracowni, plac manewrowy z parkingiem.

Wartość ww. składników bazy dydaktycznej (z pominięciem gruntów i obiektów budowlanych), według cen zakupu, wynosiła około 1005,8 tys. zł.

Szkolna baza dydaktyczna była dostępna dla uczniów, a środki transportu, maszyny, urządzenia i narzędzia, a także wyposażenie pracowni sprawne technicznie i zapewniało możliwość pracy każdemu uczniowi.

Dyrektor wyjaśniła, że od marca 2020 r. Szkoła stale funkcjonowała i była dostępna (z zachowaniem opracowanych procedur) dla nauczycieli, uczniów i rodziców. Nauczyciele, którzy mieli problemy z prowadzeniem lekcji z miejsca zamieszkania, mogli prowadzić zajęcia z budynku Szkoły. Nauczyciele przedmiotów zawodowych przygotowywali ćwiczenia w oparciu o bazę szkolną i posiadane wyposażenie, wykonywali zdjęcia, nagrywali krótkie filmy. W czasie nauki zdalnej dostępna była biblioteka szkolna i jej zasoby, które były w miarę potrzeb wykorzystywane (podręczniki szkolne, lektury, atlasy, czasopisma branżowe oraz filmy). Działające przy bibliotece centrum multimedialne, wyposażone w komputery z dostępem do internetu, było dodatkowym miejscem do pracy dla ucznia lub nauczyciela.

Prowadzenie zajęć praktycznych rozpoczęto od listopada 2020 r.

(akta kontroli tom III str. 51-84, 96-98)

2.2. W Szkole znajdowały się następujące pomieszczenia, przeznaczone do kształcenia zawodowego: warsztaty szkolne, warsztaty gastronomiczne, pracownie, szklarnia. Ponadto do kształcenia zawodowego wykorzystywano grunty orne i ogród.

W wyniku przeprowadzonych oględzin pomieszczeń dydaktycznych stwierdzono, że Dyrektor zapewniła pomieszczenia do kształcenia w zawodach rolniczych:

- technik rolnik – pracownię produkcji roślinnej, pracownię produkcji zwierzęcej, pomieszczenie do zajęć teoretycznych z wyposażeniem odpowiadającym pracowni techniki rolniczej, warsztaty szkolne;
- technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki – pracownię: podstaw techniki rolniczej, produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej z wyposażeniem odpowiadającym pracowni produkcji rolniczej; maszyn, urządzeń rolniczych i pojazdów silnikowych, warsztaty szkolne oraz pracownię odnawialnych źródeł energii z wyposażeniem odpowiadającym pracowni agrotechniki;
- technik agrobiznesu – pracownię: produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej, pomieszczenie do zajęć teoretycznych z wyposażeniem odpowiadającym pracowni techniki rolniczej, warsztaty szkolne, dwie pracownie ekonomiczne oraz pracownię przetwórstwa spożywczego;
- rolnik – pracownię: produkcji roślinnej, produkcji zwierzęcej, pomieszczenie do zajęć teoretycznych z wyposażeniem odpowiadającym pracowni techniki rolniczej i warsztaty szkolne.

Dyrektor wyjaśniła, że liczba pomieszczeń, w których zlokalizowano pracownie do kształcenia w zawodach rolniczych była wystarczająca.

(akta kontroli tom III str. 13-37, 96-98)

2.3. Dyrektor wyjaśniła, że doposażenia pracowni dokonywano na bieżąco m.in. w oparciu o:

- złożone wnioski nauczycieli – nauczyciele przedmiotów zawodowych działali w ramach powoływanego co roku zespołu przedmiotów zawodowych ze wskazanym liderem; jeżeli uznaliby, że jest potrzeba doposażenia pracowni

w pomoce dydaktyczne mieli możliwość zwrócenia się z wnioskiem do Dyrektora (wnioski były składane w oparciu o opracowany w Szkole druk);

- nadzór prawidłowości wyposażenia pracowni w niezbędne pomoce dydaktyczne przez Kierownika Praktycznej Nauki Zawodu; kierownik zbierał informacje od nauczycieli o ewentualnych niedoborach czy potrzebach dokupienia pomocy dydaktycznych i wspólnie przygotowywał z nauczycielem wnioski o zakup;
- prowadzone obserwacje lekcji – nauczyciel informował m.in. o stopniu realizacji podstawy programowej i ewentualnych przeszkodach, wynikających z potrzeby uzupełnienia pomocy dydaktycznych;
- przeprowadzoną diagnozę w zakresie kształcenia zawodowego ZSCKR przeznaczonego do wsparcia w ramach działania 12.4 Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

Dyrektor wyjaśniła ponadto, że na podstawie złożonych wniosków przez nauczycieli na bieżąco dokonywała zakupu materiałów, produktów i półproduktów, które były wykorzystywane na zajęciach praktycznych do wykonywania zadań określonych w podstawach programowych.

(akta kontroli tom III str. 96-98)

2.4. Wydatki związane z wyposażeniem Szkoły w latach 2018-2020 wyniosły łącznie 1427,5 tys. zł, z tego 473,7 tys. zł w 2018 r., 346,2 tys. zł w 2019 r. i 607,6 tys. zł w 2020 r.

Dyrektor Szkoły sporządzała plany finansowe działalności ZSCKR i przedstawiała potrzeby finansowe organowi prowadzącemu. W kontrolowanym okresie nie przekroczono wielkości zaplanowanych wydatków.

W okresie objętym kontrolą z otrzymanych środków na zakup pomocy dydaktycznych zakupiono m.in.:

- w 2018 r. – szafę uniwersalną warsztatową, skrobak do kopyt, nóż do korekcji racic, projektor i ekran, ciągnik rolniczy JOHN DEERE, przyczepę rolniczą PRONAR, drukarkę, komputery przenośne (19 szt.), tablicę interaktywną, zestawy komputerowe (17 szt.) i projektory multimedialne (2 szt.);
- w 2019 r. – zasilacze laboratoryjne (2 szt.), wagę elektroniczną, frezarkę, pilę mechaniczną, prasę warsztatową, wiertarki stołowe (2 szt.), stoły ślusarskie z imadłami (4 szt.), szafkę narzędziową z wyposażeniem, szlifierkę taśmową, tokarkę, myjki ciśnieniowe (2 szt.), tester ciśnienia w ogumieniu pojazdów, zestaw do montażu z elektrotechniki i oprogramowanie KUBOTA K z monitorem;
- w 2020 r. – smarownicę, projektory (2 szt.), komputery przenośne (19 szt.), kserokopiarkę, szafki narzędziowe (2 szt.), przyrząd do ustawiania bieżności kół, zestaw diagnostyczny do szczelności chłodziw, zestaw do obsługi układów hamulcowych, szlifierki kątowe (2 szt.), monitory interaktywne (4 szt.), szlifierkę stołową, analizatory maszyn (2 szt.), brony wirowe, kosiarkę bębnową, przetrząsacz do siana, zgrabiarkę do siana i rozsiewacz wapna.

Wydatki Szkoły na wyposażenie i sprzęt, niezbędne do realizacji podstawy programowej, były zgodne z potrzebami zgłaszanymi przez nauczycieli przedmiotów zawodowych.

Szczegółowym badaniem objęto wydatki w łącznej kwocie 401,8 tys. zł, poniesione na zakup pomocy dydaktycznych, tj.:

- w 2018 r. ciągnika rolniczego (17,2 tys. zł) i przyczepy rolniczej (46,2 tys. zł);
- w 2019 r. oprogramowania symulacyjnego narzędzi oraz pracy maszyn (19,9 tys. zł);

- w 2020 r. brony wirowej (39,0 tys. zł), kosiarki bębnowej (10,8 tys. zł), zgrabiarki do siana (19,1 tys. zł), przetrząsacza do siana (24,6 tys. zł) i rozsiewacza do wapna (70,1 tys. zł).

Na podstawie przeprowadzonego badania stwierdzono, że wydatki zostały rzetelnie skalkulowane, poniesione zgodnie z art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³³, opłacone terminowo do wysokości kwot ujętych w planach finansowych.

W latach 2018-2021 w ZSCKR nie poniesiono wydatków majątkowych na zakupy sprzętu wzbogacającego bazę dydaktyczną. Analiza dokumentacji finansowo-księgowej wykazała, że zgodnie z obowiązującą polityką rachunkowości³⁴, zakupy pomocy dydaktycznych ujmowane były na koncie 013 *Pozostałe środki trwałe* i jednorazowo umarzane³⁵.

(akta kontroli tom I str. 295-309, 312; tom III str. 81-92, 119-238)

W badanym okresie, poza środkami ujętymi w planach finansowych, ZSCKR korzystał ze środków finansowych, przyznanych w związku z realizacją następujących projektów:

- „Rozwój zawodowy krokiem w przyszłość” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Łączna kwota zaplanowanych środków wynosiła 1319,3 tys. zł, z tego 1121,4 tys. zł stanowiły środki Unii Europejskiej, a 197,9 tys. zł środki budżetu państwa. W celu doposażenia szkolnej bazy dydaktycznej wykorzystano środki finansowe w kwocie 1100,5 tys. zł. Zakupiono m.in. oprogramowanie do komputerowego wspomagania projektowania, spawarkę, stoły spawalnicze, piłę mechaniczną, prasę warsztatową, szlifierkę, tokarkę, frezarkę, wiertarkę udarową, ciągnik rolniczy, oprogramowanie do układania dawek pokarmowych, oprogramowanie do układania dawek nawozowych, komputery przenośne z oprogramowaniem biurowym, podnośnik hydrauliczny, druki formularzy stosowanych w prowadzeniu działalności produkcyjnej, usługowej, handlowej, zatrudnienia, płac, podatków, tj. pomoce dydaktyczne stanowiące wyposażenie pracowni wykorzystywanych w kształceniu w zawodach technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik rolnik, technik agrobiznesu;
- „Wsparcie na starcie – nowe możliwości edukacji zawodowej” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Łączna kwota zaplanowanych wydatków wynosiła 1371,7 tys. zł, z tego 1165,9 tys. zł stanowiły środki Unii Europejskiej, a 205,8 tys. zł środki budżetu państwa. Doposażenie pracowni przedmiotów zawodowych w ramach projektu to m.in. oprogramowanie do zarządzania gospodarstwem, doposażenie ciągników szkolnych w urządzenia agrotechniczne wykorzystywane w rolnictwie precyzyjnym, komputer diagnostyczny służący do diagnostyki usterek i kalibracji ciągników rolniczych i samochodów osobowych z oprogramowaniem, oprogramowanie wykorzystywane w dydaktyce z zakresu rolnictwa precyzyjnego, tj. pomoce dydaktyczne stanowiące wyposażenie pracowni wykorzystywanych w kształceniu w zawodach technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki, technik rolnik. Dyrektor wyjaśniła, że pomoce dydaktyczne w ramach tego projektu zostaną zakupione w III i IV kwartale 2021 r.

(akta kontroli tom III str. 239-246)

³³ Dz. U. z 2021 r. poz. 305, dalej: uofp.

³⁴ Wprowadzonej zarządzeniem nr 1/2010 ze zmianami.

³⁵ Wydatki zaplanowano i wydatkowano z § 424.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Szkoła nie posiadała następującego wyposażenia, wymaganego na podstawie załącznika nr 24 do rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach:

- oprogramowania do zarządzania gospodarstwem, które stanowi wyposażenie niezbędne do kształcenia w kwalifikacji ROL.10 *Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej* w zawodzie technik rolnik;
- stacji bazowej systemu nawigacji i elementów systemów nawigacji satelitarnej, które stanowi wyposażenie niezbędne do kształcenia w kwalifikacji ROL.08 *Eksploracja systemów mechatronicznych w rolnictwie* w zawodzie technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki;
- modeli maszyn i urządzeń stosowanych w przetwórstwie spożywczym, które stanowi wyposażenie niezbędne do kształcenia w kwalifikacji ROL.05 *Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie* w zawodzie technik agrobiznesu.

Dyrektor wyjaśniła, że nauczyciele wcześniej nie zgłaszali braku i potrzeby zakupu wskazanego wyposażenia. Treści programowe do realizacji podstawy programowej z 2019 r. w zakresie oprogramowania do zarządzania gospodarstwem, przewidziane są do realizacji w roku szkolnym 2021/2022. W dniu 14 lipca 2021 r. nauczyciele złożyli wniosek o zakup ww. programu i w Szkole zabezpieczono środki finansowe na zakup tegoż oprogramowania. Szkoła częściowo wzbogaci się o stację bazową systemu nawigacji i elementów systemów nawigacji satelitarnej po zakupach związanych z realizacją projektu UE. Niezgłoszenie braku modeli maszyn i urządzeń, stosowanych w przetwórstwie spożywczym, wynikało z braku ofert takich pomocy dydaktycznych na rynku. Nauczyciele zapoznawali uczniów z maszynami i urządzeniami stosowanymi w przetwórstwie na podstawie katalogów branżowych oraz filmów, oferowanych przez firmy specjalizujące się w budowie takiego sprzętu. Dodatkowo w listopadzie 2020 r. kierownik praktycznej nauki zawodu wystąpiła do nauczycieli z prośbą o przygotowanie wykazu brakującego sprzętu do kształcenia w zawodach, w których kształci Szkoła. W otrzymanych odpowiedziach ww. wyposażenie nie figurowało.

(akta kontroli tom I str. 315-323; tom III str. 13-37)

OCENA CZĄSTKOWA

Dyrektor zapewniła bezpieczne i higieniczne warunki pobytu w Szkole oraz odpowiednie warunki lokalowe do kształcenia w zawodach rolniczych. Szkolna baza dydaktyczna była dostępna dla uczniów, a środki transportu, maszyny, urządzenia i narzędzia, a także wyposażenie pracowni były sprawne technicznie oraz zapewniały możliwość pracy każdemu uczniowi. Baza dydaktyczna została wzbogacona, jednak wyposażenie pracowni było niewystarczające do realizacji niezbędnego kształcenia w zawodach: technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki oraz technik agrobiznesu, wymaganego na podstawie załącznika nr 24 rozporządzenia w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Podjęcie działań, mających na celu uzupełnienie wyposażenia Szkoły, do realizacji kształcenia w zawodach technik rolnik, technik mechanizacji

rolnictwa i agrotechniki oraz technik agrobiznesu, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Lublin, dnia 27 sierpnia 2021 r.

Kontroler
Monika Cieniuch
starszy inspektor kontroli państwowej
(—)

.....
podpis

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie
Edward Szempruch
(—)

.....
Podpis